

Nr 185.

Av herrar **Olsson** i Kullenbergstorp och **Jönsson** i Slätåker,
angående avlösning av kyrkojordar.

Sedan staten under rätt lång tid drivit en jordpolitik, gående ut på att där staten äger mindre hemman och jordbrukslägenheter dessa fingo inlösas av arrendatorerna eller i åtskilliga fall försäljas, förefaller det märkvärdigt, att jord och lägenheter tillhöriga kyrkor ej kunnat få inlösas av brukarna. Då staten ej med ekonomisk fördel kan behålla i sin ägo dylika smärre jordbruk, är det väl ingen som tror, att kyrkorna äro mera lämpliga att äga och förvalta en massa större och mindre jordlotter. Sannolikt har ej saken beaktats, eljest förmoda vi, att man för länge sedan behandlat kyrkojorden lika som statens jord, i vad det gäller utarrendering eller försäljning till brukarna. Massor av kyrkojordar finnas i Skåne, därav åtskilliga så små, att räknar man kostnaden för arrendeauktioner och arrendatorns besvär med borgensförbindelser samt utgifter för styrkande av borgesmännens vederhäftighet vart femte eller tionde år, så stryker hela arrendebeloppet för arrendeperioden med till omkostnader.

Jordarna ifråga hava i allmänhet skänkts till kyrkorna under den katolska tiden och där man kunnat i gamla handlingar utleta något bestämt om avkastningens storlek, har vid enskiften och laga skiften jordstycket fixerats å kartan, som upprättats vid mätningen; där ej avkastningen var känd har endast utgått viss årlig avgäld eller lösen för viss säd.

Att man redan vid skiftet betraktade kyrkojordarna såsom i regel tillhörande vissa hemman kan slutas därav, att hemmanets ägor, när kyrkojorden även ingår, är i de flesta fallen en vacker rektangulär figur,

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 4 saml. 68 häft. (Nr 185—187.) 1

men utbrytes kyrkojorden, fås sådana gränslinjer, som rent förstöra stamhemmanets figur och ej skulle tillåtits vid något skifte.

Att grundförbättringar å kyrkojord ej komma till utförande, om ej arrendatorn själv bekostar desamma, är klart redan därav, att oss veterligt aldrig någon kyrka utgivit något för täckdikning eller annan förbättring å sina bortarrenderade jordar, vadan kyrkornas ägande av åkerjorden kan verka rent hämmande å jordbruket, där dessa ägor äro något större.

Då vi förmoda, att ingen kan hava några bärande skäl att anföra mot en avlösning av nuvarande kyrkojordar till deras brukare, där ej särskilda förhållanden äro för handen eller jorden behöves för allmänt ändamål, återstår endast att angiva några riktlinjer, huru vi tänkt avlösningen böra ske.

Då kyrkojordarna i allmänhet donerats, böra resp. kyrkor erhålla lösesummorna och dessa summor kapitaliseras och bokföras som fonder med angivande av fondernas ursprung. Som lämplig lösen för kyrkojordarna synes i regel böra beräknas medeltalet av de senaste tio årens arrende, kapitaliserat efter fyra procent, d. v. s. tjugufem gånger arrendebeloppets medeltal. Där arrendet utgår med fixt årligt belopp i penningar eller säd och städja vid åboombyte eller annat från det normala avvikande sätt, får lösesumman uppskattas och åsättas så, att den fullt motsvarar beloppen, som åsättas vid normala arrenden. Av fonderna som uppstå genom avlösningen böra 4 % årlig ränta få disponeras för resp. kyrkors utgifter. Överskjutande ränteinkomst bör tilläggas fondernas kapital och motsvarar en möjlig värdestegring av jorden som inlösts. Skulle räntefoten avsevärt nedgå, borde Kungl. Maj:t äga rätt att bestämma, huru stor del av årliga räntan skulle få disponeras av kyrkorna och huru stor del som skulle tilläggas fondernas kapital.

Avlösning borde få ske, då arrendatorn av kyrkojorden så påfordrade och sedan det blivit utrett, att jorden ej behövdes för något särskilt ändamål. Vi förmoda att länsstyrelserna kunde verkställa allt som tillhörde avlösningen. Sannolikt dröjde det ej många år innan avlösningen vore i huvudsak slutförd, om man får döma av huru lätt kronan får utstykat det som får lösas. I regel skulle den kyrkojord som tillhör visst hemman endast få lösas av detta hemmans ägare och brukare, då kyrkojorden brukas till hemmanet. Endast om annan brukare arrenderar kyrkojorden finge han begagna lösningsrätten.

Till följd av att frågan om avlösning av kyrkornas jordar berör många både kamerala och andra förhållanden, lär en lösning av frågan endast kunna ske efter en av Kungl. Maj:t verkställd utredning.

På grund av ovan anförda, få vi hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en allsidig utredning rörande avlösning av kyrkojordar, med löserätt för jordarnas arrendatorer, och att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredning kan giva anledning.

Stockholm den 21 januari 1919.

Olof Olsson.
Kullenbergstorp.

Jöns Jönsson.
Slätåker.

1910

1911

1912

1913

1914

1915

1916

1917

1918

1919

1920

1921

1922

1923

1924

1925

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

1945

1946

1947

1948

1949

1950

1951

1952

1953

1954

1955

1956

1957

1958

1959

1960

1961

1962

1963

1964

1965

1966

1967

1968

1969

1970

1971

1972

1973

1974

1975

1976

1977

1978

1979

1980

1981

1982

1983

1984

1985

1986

1987

1988

1989

1990

1991

1992

1993

1994

1995

1996

1997

1998

1999

2000

2001

2002

2003

2004

2005

2006

2007

2008

2009

2010

2011

2012

2013

2014

2015

2016

2017

2018

2019

2020

2021

2022

2023

2024

2025

2026

2027

2028

2029

2030

2031

2032

2033

2034

2035

2036

2037

2038

2039

2040

2041

2042

2043

2044

2045

2046

2047

2048

2049

2050

2051

2052

2053

2054

2055

2056

2057

2058

2059

2060

2061

2062

2063

2064

2065

2066

2067

2068

2069

2070

2071

2072

2073

2074

2075

2076

2077

2078

2079

2080

2081

2082

2083

2084

2085

2086

2087

2088

2089

2090

2091

2092

2093

2094

2095

2096

2097

2098

2099

2100